

Betül ÖZCAN DOST*

MÜTERCİM VE TERCÜMANLIK BÖLÜMÜ ÖĞRENCİLERİNİN MOTİVASYONLARINI ETKİLEYEN ETKENLER ÜZERİNE BİR İNCELEME	AN ANALYSIS OF THE FACTORS AFFECTING THE MOTIVATION OF TRANSLATION AND INTERPRETING DEPARTMENT STUDENTS
<p>ÖZET</p> <p>Çeviri eğitiminde öğrenci motivasyonu oldukça büyük önem taşımaktadır. Öğrencilerin bölüm tercihlerinden mezuniyetlerine kadar geçen sürede motivasyonlarını etkileyen her etken profesyonel çevirmenler olmaları yolunda önem taşımaktadır. Eğitim alanında motivasyon konusu sıklıkla çalışılırken, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin motivasyonu üzerine yapılan araştırmalar sınırlı kalmaktadır. Bu konuda yapılan çalışmalar öğrenci motivasyonunu etkileyen etkenlerin tespit edilmesini sağlayarak öğrenci motivasyonunun artırılmasına yönelik faaliyete geçmesine katkıda bulunabilir. Bu da çeviri eğitiminin kalitesinin artırılması ve öğrencilerin yetkin çevirmenler olarak iş hayatına atılmaları noktasında fayda sağlayabilir. Eğitimin ana hedef kitlesi öğrenciler olduğu için, birinci elden, öğrencilerin görüşlerinden yola çıkarak yapılan çalışmalar önem taşımaktadır. Bu düşünceden yola çıkarak, bu çalışma Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin bölümü seçmeden önce ve seçtikten sonraki motivasyonlarını etkileyen olası etkenleri ortaya koymayı amaçlamaktadır. Bu amaçla, Türkiye’de bir devlet üniversitesinde Mütercim ve Tercümanlık Bölümünde eğitim alan 40 öğrenciyle 5 açık uçlu sorudan oluşan bir görüşme yapılmıştır. Elde edilen veriler temalar ve kodlara ayrılarak içerik analizi yapılmıştır. Çalışmanın sonuçları öğrencilerin bölümü seçme sebeplerinin, hedeflerinin, motivasyonlarını olumlu ya da olumsuz etkileyen etkenlerin ve zorluklar karşısında motivasyonlarını koruma yöntemlerinin çok yönlülüğünü ortaya koymuştur.</p> <p>Anahtar kelimeler: çeviri eğitimi, içerik analizi, motivasyon, mütercim ve tercümanlık</p>	<p>ABSTRACT</p> <p>Student motivation is significant in translation education. Every factor affecting students’ motivation from making their department choices until graduation is essential in becoming professional translators. While motivation is often studied in education, research on Translation and Interpreting Department students’ motivation remains limited. Studies on this topic can contribute to the implementation of activities aimed at increasing student motivation by identifying factors affecting it. This can help improve translation education’s quality and enable students to enter the workforce as competent translators. Since the primary target audience of education is students, studies conducted first-hand and based on students’ opinions are important. Based on this idea, this study aims to reveal the possible factors affecting the motivation of Translation and Interpreting Department students before and after choosing the department. For this purpose, an interview with 5 open-ended questions was conducted with 40 students studying in the Translation and Interpreting Department at a state university in Türkiye. The data was categorized into themes and codes, followed by content analysis. The results revealed the multi-faceted nature of students’ reasons for choosing the department, their goals, the factors that positively or negatively affect their motivation, and their methods for maintaining motivation in the face of challenges.</p> <p>Keywords: translation education, content analysis, motivation, translation and interpreting</p>

* Dr. Öğr. Üyesi, Ondokuz Mayıs Üniversitesi, İngilizce Mütercim ve Tercümanlık Bölümü, Samsun/Türkiye, E-Posta: betul.ozcan@omu.edu.tr / Asst. Prof. Dr., Ondokuz Mayıs University, Department of English Translation and Interpreting, Samsun/Türkiye, E-Mail: betul.ozcan@omu.edu.tr

Giriş

Mütercim ve Tercümanlık Bölümü yabancı dil alanında eğitim veren lisans programları arasında yer almaktadır. Bu bölümlerde eğitim alan öğrencilerin sahip olması beklenen birtakım yetkinlik ve beceriler bulunmaktadır. Çevirinin çok yönlü doğası sebebiyle, bu yetkinlik ve beceriler de geniş kapsamlıdır. Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin dil yeterliliklerinin ve artalan bilgisinin bulunması, kültürel farkındalıklarının ve iletişim becerilerinin yüksek olması olası beklentiler arasındadır. Diğer yandan, analitik düşünme, zamana karşı yarışma, stres yönetimi, etik ilkelere duyarlılık, teknolojik yeterlilik gibi birçok noktada kendilerini geliştirmeleri de bölüm öğrencilerinden beklentiler arasında sayılabilir. Çevirinin çok yönlülüğü ve bu alanda eğitim alan öğrencilerin sahip olması beklenen özellikler de göz önünde bulundurulduğunda, çeviri eğitimi yolculuğunda her biri çevirmen adayı olan öğrencilerin motivasyonlarını korumasının da oldukça önem taşıdığını söylemek mümkündür. Bu sebeple öğrencilerin motivasyonunu etkileyen etkenlerin hem öğrencilerin kendileri hem de eğitmenler tarafından net bir şekilde anlaşılmasının çeviri eğitimi üzerinde olumlu etkisi olacaktır. Nitelikli çeviri eğitiminin alınması ise, nitelikli, işini seven ve motive bir şekilde çalışan çevirmenler yetiştirme noktasında katkı sağlayacaktır.

Motivasyonun eğitim üzerindeki etkisi yabancı dil öğretimi de dahil olmak üzere birçok alanda sıklıkla çalışılmaktadır. Çeviribilim alanında ise disiplinler arası çalışmaların sayısı gün geçtikçe artmakla birlikte, çeviri eğitimi ve motivasyon konulu çalışmalar henüz hak ettiği yeri bulamamıştır. Çeviribilim alanında yapılan çalışmaların son dönemde kazandığı ivme ve ulaştığı geniş kapsam göz önünde bulundurulduğunda, çevirmenlerin ve çevirmen adayı öğrencilerin motivasyonu üzerine yapılacak çalışmaların artırılmasının da alana katkı sağlayacağını söylemek mümkündür. Bu tarz çalışmaların yapılması çeviri eğitimine ve bununla paralel olarak nitelikli çevirmenler yetiştirilmesine katkı sağlayabilir. Türkiye özelinde düşünüldüğünde, çeviri eğitimi veren bölümlerin giderek artmasına paralel olarak çeviri eğitimi sürecine ışık tutacak ve katkı sağlayacak bu tarz çalışmaların giderek daha fazla önem taşıyacağı da söylenebilir.

Bu düşüncelerden yola çıkarak ortaya çıkan bu çalışmanın amacı Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin bölüm seçimi yapmadan önce ve yaptıktan sonraki motivasyonlarını etkileyen olası etkenleri ortaya koymaktır. Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin motivasyonunu etkileyen etkenler incelenerek öğrencilerin motivasyonlarının kısa vadede eğitim hayatları, uzun vadede ise kariyerleri açısından önemini vurgulamak ve çeşitli öneriler sunmak hedeflenmektedir. Bu amaçla, Türkiye’de bir devlet üniversitesinde eğitim alan 40 Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencisine aşağıdaki açık uçlu sorular sorularak motivasyonlarını etkileyen olası etkenleri belirlemek hedeflenmektedir:

1. Mütercim ve Tercümanlık Bölümünü seçmeniz konusunda size ne ilham verdi?
2. Mütercim ve Tercümanlık alanında kendinize hangi hedefleri belirlediniz ve bu hedefler sizi nasıl motive ediyor?
3. Çalışmalarınızda motivasyonunuzu önemli ölçüde olumlu etkileyen belirli bir an veya deneyimi anlatabilir misiniz?
4. Çalışmalarınızda motivasyonunuzu önemli ölçüde olumsuz etkileyen belirli bir an veya deneyimi anlatabilir misiniz?

5. Çeviri eğitimi sürecinde karşılaştığınız zorluklar karşısında motivasyonunuzu nasıl koruyorsunuz?

Motivasyon

Motivasyon kavramı karmaşık ve çok yönlü bir kavramdır (Wang vd., 2022). Bu sebeple, psikolojiden eğitime birçok bilim dalının araştırma kapsamına girmektedir. Motivasyon kavramı ele alınırken insan davranışlarını neyin harekete geçirdiği, bu davranışlarına neyin yön verdiği ve bu davranışların nasıl sürdürüldüğü göz önünde bulundurulmaktadır (Steers & Porter, 1991). Bu kavram farklı kişi ve bilim insanları tarafından farklı şekillerde tanımlanmıştır. Amerikan Psikoloji Derneği motivasyonu “davranışa amaç veya yön veren ve insanlarda bilinçli veya bilinçsiz düzeyde faaliyet gösteren itici güç” olarak tanımlamaktadır (Amerikan Psikoloji Derneği, t.y.). Motivasyon “İnsanları faaliyetleri yerine getirmeye, faaliyet sınırlarını ve biçimlerini belirlemeye ve bu faaliyete yön vermeye yönlendiren, belirli hedeflere ulaşmaya odaklanan bir dizi iç ve dış motive edici güç” olarak da tanımlanabilir (Tarasova vd., 2015, s. 190). Diğer yandan, motivasyon kavramını “bir bireyde belirli davranışları uyandıran, sürdüren ve düzenleyen ayrı güdülerin toplamı” olarak da tanımlamak mümkündür (Fuchs, 2008, s. 967). “Motivasyon bir görevi başarmak için duyulan özlemi ve bu görevi yerine getirmek için duyulan coşku ve kararlılığı temsil etmektedir” (Bandhu vd., 2024, s. 1). Dolayısıyla, “bir eylemi yerine getirmek amacıyla harekete geçen bir kişi motive olmuş olarak kabul edilirken harekete geçmek için hiçbir dürtü ya da ilham hissetmeyen bir kişi motivasyonsuz olarak nitelendirilir” (Ryan & Deci, 2000, s. 54).

Motivasyon, eğitim, meslek hayatı ve sosyal hayat gibi insan hayatının birçok önemli alanında etkili olmaktadır. İnsanların bu farklı alanlarda zorluklarla mücadele etmesine ve potansiyellerini en üst seviyede kullanmalarına katkıda bulunmakta ve hedeflerine ulaşmalarında önemli rol oynamaktadır. Bu kilit rolüyle motivasyon hayatın farklı alanlarında bireylerin ve bununla paralel olarak da toplumların daha aktif ve üretken olmalarına katkı sağlamaktadır.

Eğitimde Motivasyon

Motivasyon, öğrencilerin öğrenme sürecine katılımını sürdürmede kilit rol oynamaktadır (Siregar vd., 2023). Bu sebeple, eğitimde motivasyon eğitimin farklı alanlarından araştırmacıların ilgi alanına giren bir konu olma özelliği taşımaktadır. Bölüm tercihi sürecinden başlayarak eğitimin her aşamasında etkili olabilen motivasyon öğrencilerin hem eğitim hayatları hem de gelecekteki kariyerleri ile ilgili hedeflerini belirlemelerine, mesleki anlamda aktif olmalarına, bir zorlukla karşılaştıklarında süreci iyi yönetebilmelerine, olumlu bir geribildirim sonucunda ise daha fazlasını yapmak için istekli olmalarına yardımcı bir olgudur. Öğrencilerin motive olmaları hem bireysel olarak kendilerine hem de eğitim aldıkları kuruma katkı sağlar. Öğrencilerin motivasyonlarını koruyarak derslerine ve mesleki gelişimlerine olan ilgilerini sürdürmeleri, kendilerini geliştirmeleri ve hem eğitim hayatlarında hem de iş hayatlarında başarılı olmaları yolunda önemli bir etken olarak görülebilir. Öğrencilerin motivasyonları verilen eğitimin sonucunda elde edilmesi hedeflenen çıktılara ulaşılmasında da etkili olması olasıdır.

Yukarıda da belirtildiği üzere, motivasyon kavramı oldukça geniş bir yelpazeye sahiptir. Ryan ve Deci'nin de belirttiği gibi, öğrencilerin motivasyon seviyeleri gibi onları motive eden

etkenler de farklılık gösterebilir. Bir öğrenci ödevini tamamen meraktan ya da ilgi alanına girdiğinden yapabileceği gibi öğretmeninin veya ebeveynlerinin onayını kazanmak amacıyla da yapabilir. Bir öğrenci edindiği bilgilerin potansiyelini veya değerini anlaması, iyi not almak ve iyi notun sağlayabileceği ayrıcalıklardan faydalanmak istemesi gibi sebeplere dayalı olarak da motive olabilir (Ryan & Deci, 2000). Verilen örnekler öğrencilerin motivasyon kaynaklarından bazılarının *içsel motivasyon*, bazılarının ise *dışsal motivasyon* kaynaklı olduğunu göstermektedir. İçsel motivasyon ihtiyaçlar, ilgi alanları ve keyif alma gibi içsel arzuları içermektedir (Li vd., 2024, s. 3). Dışsal motivasyon ise toplumsal kabul, cezai sonuçlardan kaçınma, onore edilme isteği, sosyal etkiler ve belirli bir faaliyeti üstlenmenin değeri konusundaki algı gibi etkenleri içermektedir (Walker vd., 2006, akt. Li vd., 2024, s. 3).

Motivasyon kavramının ilgi çekici ve dikkat edilmesi gereken bir diğer yönü de bireysel farklılıkların yanında, zaman ve mekâna göre de farklılık gösterebilmesidir. Teknolojinin birçok alanda giderek artan öneme sahip olmasıyla birlikte, eğitimde de değişiklikler yaşanmaktadır. Henüz teknolojinin olmadığı bir dönemde eğitim alan öğrencinin motivasyonu ile dijital yerli olan öğrencileri motive eden etkenlerin farklılık göstermesi olasıdır. Eğitimin her kademesinde yer alan yetkililerin hem bireysel hem de çevresel düzeyde değişkenlik gösterebilecek etkenleri göz önünde bulundurması eğitimin kalitesine olumlu katkı sağlayacaktır.

Çeviri Eğitimi ve Motivasyon

Günümüz dünyasında teknolojinin giderek artan etkisi ve buna paralel olarak artan iletişim ihtiyacı nitelikli çevirmenlere olan ihtiyacın ve talebin artmasına yol açmıştır. Nitelikli çeviri eğitiminin önemi de bu ihtiyaç ve taleple bağlantılı olarak her geçen gün artmaktadır. Diğer yandan, çevirmenlik mesleğinin kapsamı günümüzdeki gelişmeler ışığında yeniden çizilmekte ve sürekli olarak güncellenmektedir. Mesleğin iş alanları genişlemekte ve çevirmenlik aranan bir meslek olma özelliğini sürdürmektedir. Çeviri eğitiminde de bu değişen koşulların göz önünde bulundurulması gerekmektedir (Yüksel Bağdatlı, 2022).

Çeviri eğitimi, öğrencilerin gelecekteki ideal benliklerini resmetmeleri noktasında büyük önem taşımaktadır (Jabu vd., 2021). Çeviri eğitimi alan öğrenciler kendilerini ilgili dil ve kültür alanında geliştirmenin yanı sıra güçlü ve zayıf noktalarını, hangi alanların ilgilerini çektiğini ya da çekmediğini keşfetme ve potansiyellerini görme fırsatı bulurlar. Öğrencilerin zihinlerinde ideal benliklerine dair resim netleştikçe tam olarak ne yapmak ve neyi başarmak istedikleri de netleşmektedir. Dolayısıyla, çeviri eğitiminin hem kısa hem de uzun vadede çıktıkları önem taşımaktadır.

Öğrencilerin çeviri eğitiminden aldıkları faydayı etkileyen önemli etkenlerden biri de motivasyondur. Tok ve Arslan'ın da belirttiği gibi, öğrencilerin motivasyonu çeviri eğitiminde daha belirgin bir kazanım elde edilebilmesi amacıyla öncelikli olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Bunu sağlamak için çeviri eğitimine başlandığı andan itibaren öğrencilerin görüş ve önerileri alınarak ve uygulanabilirlik durumu da göz önünde bulundurulurken devingen müfredatlar hazırlanması olumlu anlamda katkı sağlayacaktır (Tok & Arslan, 2022). Arslan ve Tok'un bir başka çalışmalarında elde edilen sonuçlar da motivasyonun çeviri eğitimindeki önemini doğrular niteliktedir. Söz konusu çalışmanın sonuçları öğrencilerin derse katılımlarını etkileyen en önemli unsurlardan biri olarak motivasyon düşüklüğünü göstermiştir. Elde edilen sonuçlar ışığında, Arslan ve Tok motivasyon düşüklüğünün öğrenci başarısında düşüklüğe yol

açacağını belirtmişler ve motivasyonu arttıracak birtakım önerilerde bulunmuşlardır. Dersin işleniş süreciyle ilgili olarak öğrencilerin görüşlerinin alınması, derste eğlenceli metinlerin işlenmesi, çeviri derslerinin çeviri atölyesi şeklinde yapılması, derslerde rekabetin oluşturulması, kaygıya sebebiyet vermeyecek şekilde çeviri sınavlarının hazırlanması ve değerlendirme yapılması bu öneriler arasındadır. Diğer yandan, ders dışı çeviri eğitimi çalışmalarının da çeviri eğitimine katkıda bulunacağını belirtmişlerdir (Arslan & Tok, 2022).

Özellikle teknolojinin insan çevirmenlerin yerini alacağı yönündeki söylenti ve endişelerin ortaya çıktığı günümüz dünyasında, çeviri eğitiminin de motivasyonu olumlu/olumsuz etkileyecek tüm etkenlerin göz önünde bulundurularak güncel durum ışığında hazırlanması ve sunulması giderek daha fazla önem kazanmaktadır. Tüm etkenler göz önünde bulundurularak hazırlanan müfredatlar ve kullanılan eğitim yöntemleri çeviri eğitimine olumlu katkı sağlayacaktır. Çeviri eğitimindeki olumlu gelişmeler ve motive bir şekilde meslek hayatına atılan çevirmen adayları da nitelikli profesyonel çevirmenler yetişmesi yönünde katkıda bulunacaktır.

Yöntem

Bu çalışma nitel araştırma niteliği taşımaktadır. Nitel araştırma “gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama tekniklerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma” olarak tanımlanabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2008). Bu çalışma kapsamında elde edilen veriler, yeni fikirler sağlama, araştırmacının belirli olgulara ilişkin anlayışını artırma veya pratik faaliyetler hakkında bilgi verme gibi katkılar sağlayan (Krippendorff, 2004, s. 18) içerik analizi yöntemi kullanılarak incelenmiştir. Bu çalışmada, içerik analizi “belirli bir olguyu tanımlamak ve ölçmek amacıyla sözlü, görsel veya yazılı verilerden geçerli çıkarımlar yapmak için sistematik ve nesnel bir araç sağlayan bir araştırma yöntemi” olarak ele alınmıştır (Downe-Wamboldt, 1992, s. 314). Çalışmanın örneklemini bir devlet üniversitesinde okuyan ve genelleme yapılabilir sonuçlar elde etmek amacıyla rastgele yöntemle seçilen 40 Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencisi oluşturmaktadır. Seçilen öğrenciler ile 01/10/2024-11/10/2024 tarihleri arasında yarı yapılandırılmış açık uçlu 5 sorudan oluşan bir görüşme yapılmıştır. Öğrencilerin çalışmaya katılımı gönüllülük esasına dayanmaktadır. Sözü geçen sorularda öğrencilerin Mütercim ve Tercümanlık Bölümünde okumaya neden karar verdikleri, kendilerine belirledikleri hedefler ve bu hedeflerin motivasyonlarına etkisi, çeviri eğitimi süresince motivasyonlarını arttıran ve düşüren etkenler ve çeviri eğitimi sürecinde karşılaştıkları zorluklarla mücadele yöntemleri irdelenmiştir. Hazırlanan görüşme soruları araştırmanın geçerlilik ve güvenilirliğini sağlamak adına uzman görüşüne sunulmuş ve son halini almıştır. Öğrencilerin bölüm seçimlerinden çeviri eğitiminde geldikleri noktaya kadar motivasyonlarını kapsayacak geniş bir yelpazede hazırlanan bu sorular aracılığıyla, öğrencilerin motivasyonunu etkileyen etkenleri kapsayıcı bir şekilde incelemek hedeflenmiştir. Görüşmeler sonucunda elde edilen veriler ayrıntılı olarak incelenerek temalara ve kodlara ayrılmış ve veriler içerik analizi yapılarak incelenmiştir. İnceleme aşamasında, belirlenen kodların ne sıklıkla ve hangi yüzdeler ile karşılaşıldığı tablolar halinde belirtilmiştir. Sunulan verileri somutlaştırmak ve desteklemek amacıyla, öğrencilerin verdikleri cevaplar arasından seçilen temsili örnekler yer verilmiştir. Bu örnekler seçilirken ilgili kod ve temayı en açıklayıcı ve kapsamlı şekilde temsil edebilecek örneklerin seçilmesine dikkat edilmiştir. Seçilen örnekler yalnızca yazım ve noktalama düzeltmeleri yapılarak olduğu şekilde sunulmuştur. Elde edilen

tüm verilere dayanarak çeviri eğitimi alan öğrencilerin motivasyonunu arttıracak önerilerde bulunulmuştur. Öğrencilerin demografik bilgileri bu çalışma kapsamına girmediğinden bu bilgilere yer verilmemiştir.

Veri Analizi: Mütercim ve Tercümanlık Bölümü Öğrencilerinin Motivasyonları

Bu çalışmada, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerine yöneltilen çeviri eğitiminde motivasyon konulu 5 soruya verilen cevaplar içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Analiz sonucunda, öğrencilerin bu bölümü seçme nedenleri, hedefleri, motivasyonlarını etkileyen olumlu ve olumsuz deneyimler ile karşılaştıkları zorluklar ve bu zorluklarla nasıl başa çıktıkları ile ilgili sorulara verdikleri cevaplar tema ve kodlar altında sınıflandırılmıştır. Bu temalar ve kodların neler olduğu, sıklık oranları ve yüzdelerine tablolar kullanılarak yer verilmiştir. Katılımcı cevaplarında birden fazla kodun kapsamına uygun cevaplar olduğu durumlarda, verilen cevaplar her bir ilgili kod altında ayrı ayrı değerlendirilmeye alınmıştır.

1. Mütercim ve Tercümanlık Bölümünü Seçme Nedenleri

Bu tema, öğrencilerin çeviri eğitimi almaya karar verme süreçlerini ele almaktadır. Bu süreç, öğrencilerin eğitim hayatlarının başladığı andan başlayarak meslek hayatlarını da kapsayacak öneme sahiptir. Öğrencilerin bu bölümü seçme nedenleri ile ilgili bu tema 4 ayrı kod altında incelenmiştir. Bu kodlar, sıklık oranları ve yüzdeleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 1. Öğrencilerin Mütercim ve Tercümanlık Bölümünü Seçme Nedenleri

Mütercim ve Tercümanlık Bölümünü Seçme Nedenleri	Sıklık	Yüzdeler
Dil ve Kültüre Duyulan İlgi	21	%46.67
Kişisel Deneyimler ve İlham Kaynakları	13	%28.89
Kariyer Olanakları	9	%20.00
Yanıt Yok	2	%4.44
Toplam	45	%100

• **Dil ve Kültüre Duyulan İlgi:** “Dil, düşüncelerimizi yansıttığı, iletişimi kolaylaştırdığı ve kültürel büyümeyi desteklediği için yaşam için çok önemlidir” (Genç, 2023, s. 83). Dil sayesinde insanlar duygu ve düşüncelerini aktarma ve sosyal canlılar olarak yaşamlarını sürdürme fırsatı bulurlar. Böylelikle, dil aracılığıyla toplumsal kimliğin oluşmasına da katkı sağlamış olurlar. Kültür ise, “bir toplumun üyelerinin duygularını, inançlarını, görüşlerini, fikirlerini, endişelerini ve yaşam biçimlerini anlamamıza yardımcı olur ve dile yeni kavramlar kazandırır” (Özcan Dost, 2018, s. 18). Dilin önemli bir parçası olan kültür çevirinin de temel bileşenlerinden biridir. Vermeer’in (1994) de belirttiği gibi, çeviri süreci çeviri işinin başladığı andan çevirinin erek kültüre ulaştığı ana kadar kültürel değerlerle çevrilidir. Bu sebeple, bir çevirmenin kaynak ve erek dil ile birlikte kaynak ve erek kültüre de hakim olması beklenmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmı yabancı dil ve kültürlere olan ilgilerinden dolayı bu bölümü tercih ettiklerini belirtmişlerdir. Öğrencilerin cevaplarından doğrudan alınan aşağıdaki iki örnek dil ve kültüre duyulan ilginin öğrencilerin bölüm tercihine olan etkisini açık bir şekilde ortaya koymaktadır:

- “Yabancı dillere karşı oluşan ilgimden kaynaklanıyor.”
- “Kültürler, insanlar arası elçi olma düşüncesi beni çok heyecanlandırdı.”

Henüz çeviri eğitimi almamışken, bölüm tercihi aşamasında dilsel ve kültürel farkındalıklarının olması öğrencilerin motivasyonları ve alandaki başarılarını arttırmak açısından oldukça önem taşımaktadır.

• **Kişisel Deneyimler ve İlham Kaynakları:** Öğrencilerin bölüm seçiminde öğretmenleri, aile üyeleri veya kişisel deneyimlerinden aldıkları ilham da etkili olmuştur.

○ “İlkokuldaki İngilizce hocamız siz İngilizce öğrenip konuştuğunuz zaman insanlar size bakıp aaa acaba bunlar ne konuşuyor diye merak edeceklerdir diye bahsedirdi...”

○ “Babamın tavsiyesi ile motive oldum çünkü kendisi de 4 dil biliyordu.”

Görüldüğü gibi gerek aile gerek eğitim hayatında öğrencilerin bilgisine güvendikleri ve rol model aldıkları kişiler bölüm seçimlerinde motive edici olmuştur.

• **Kariyer Olanakları:** Kariyer olanakları bölüm tercihinde önemli etkenler arasındadır. Mütercim ve Tercümanlık Bölümünün sağladığı kariyer olanakları da öğrencilerin bu bölümü tercih etmesinde önemli bir etken olarak karşımıza çıkmaktadır. Kariyer olanaklarının fazla ve geniş kapsamlı olması yaşam kalitesi ve mesleki tatmini arttırmada da önem taşımaktadır. Aşağıda verilen cevaplar bu konunun öğrencilerin bölüm tercihlerine etkisine örnek olarak gösterilebilir:

○ “Mütercim ve Tercümanlık Bölümünün önünün açık olması...”

○ “İş olanağının olması...”

Verilen bu cevaplar, öğrencilerin hem mevcut durumda çeviri alanındaki kariyer olanaklarının hem de gelecekteki kariyer olanaklarının potansiyelinin fazla olmasının önemli bir etken olduğunu göstermektedir.

• **Yanıt Yok:** Bu kod altında ele alınan cevaplar bölüm tercihlerinde kendilerini motive eden herhangi bir etkenin olmadığını belirten öğrenciler bulunduğunu göstermektedir.

○ “Hiçbir şey.”

○ “Yok.”

2. Hedefler ve Motivasyon Kaynakları

Öğrencilerin kendilerine hedefler belirlemeleri ve bu hedeflerle ilişkili motivasyon kaynaklarının bulunması motivasyonları üzerinde oldukça önemli bir role sahiptir. Diğer yandan, öğrencilerin hedefleri ve motivasyon kaynakları bireysel farklılıklar gösterebilmektedir. Bu bölümde, öğrencilerin belirledikleri hedefler ve bu hedeflerin onları nasıl motive ettiği ele alınmıştır. Öğrencilerin hedefleri ve motivasyon kaynakları ile ilgili bu tema 4 ayrı kod altında incelenmiştir. Bu kodlar, sıklık oranları ve yüzdeleri aşağıdaki tabloda belirtilmiştir:

Tablo 2. Hedefler ve Motivasyon Kaynakları

Hedefler ve Motivasyon Kaynakları	Sıklık	Yüzdeler
Mesleki Başarı ve Gelişim	24	%51.06
Uzmanlık ve Çalışma Alanları	11	%23.40
Yanıt Yok	7	%14.90
Yurtdışı Deneyimi ve Kültürel Deneyimler	5	%10.64
Toplam	47	%100

• **Mesleki Başarı ve Gelişim:** Öğrencilerin alanlarında başarılı olmayı ve kendilerini sürekli olarak geliştirmeyi hedeflemeleri motivasyonlarına etki eden etkenler arasında yer almaktadır.

○ “Alanımda en iyisi olabilmek için sürekli gelişmeye ve öğrenmeye açık olmak hedeflerim arasında oldu.”

○ “İyi bir tercüman olma hedefi belirledim ve bu hedeflerin gerçekleşeceği düşüncesi beni motive ediyor.”

Yukarıda verilen örnekler öğrencilerin kendilerine eğitim hayatları ve meslek hayatları ile ilgili hedefler koymalarının mesleki gelişimlerinde itici bir güç olduğunu ve bu hedeflere ulaşacak olma düşüncesinin bile öğrenciler üzerinde olumlu etki yarattığını göstermektedir.

• **Uzmanlık ve Çalışma Alanları:** Öğrenciler belirli uzmanlık alanlarında kendilerini geliştirmeyi hedeflemektedirler. Özellikle sözlü çevirinin farklı türleri ve akademisyenlik gibi alanlarda uzmanlaşmak ve çalışmak öğrenciler tarafından belirlenen hedefler arasındadır.

○ “Ardıl çeviri ve konferans çevirmenliği alanlarında ilerlemek istiyorum.”

○ “Akademisyen olmak, yurtdışında yüksek ve doktora yapma hedefleri belirledim.”

Öğrencilerin belirttikleri bu farklı uzmanlık alanlarına olan bireysel ilgileri ve bu alanlarda kendilerini geliştirme hedefleri onları motive etmektedir. Aynı zamanda, bu alanların çeşitliliği bölüm mezunlarının kariyer olanaklarının oldukça geniş bir yelpazesinin olduğunu da göstermektedir. Öğrencilerin farklı alanlara olan ilgilerini keşfetmelerinin hedeflerine ulaşmada önemli bir aşama olduğunu söylemek mümkündür. Mesleki ilgi alanlarını keşfeden öğrencilerin bu alanlarda kendilerini geliştirme ve meslek hayatlarında mesleki tatminlerini artırma olasılıkları da artacaktır.

• **Yanıt Yok:** Bu kod altında ele alınan cevaplar bazı öğrencilerin gerek eğitimleri gerekse mesleki hayatları ile ilgili olarak kendilerine hedef belirlemediklerini göstermektedir.

○ “Belirgin bir hedefim yok.”

○ “Herhangi bir hedef belirlemedim.”

• **Yurtdışı Deneyimi ve Kültürel Deneyimler:** Yurtdışında yaşama ve çalışma hayali öğrenciler için önemli bir motivasyon kaynağıdır. Giderek küreselleşen dünyamızda öğrencilerin farklı yerler görme ve farklı dil ve kültürlerle ulaşma noktasında ilgileri de arttığını söylemek mümkündür. Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin dil ve kültür alanında yeterlilik ve farkındalıklarının yüksek olması da bu hedefe ulaşma noktasında itici bir güç olarak düşünülebilir.

○ “Yurtdışına çıkma fikri beni çok motive ediyor.”

○ “Yurtdışı hayali beni motive ediyor.”

Öğrencilerin verdikleri yukarıdaki cevaplardan da görüldüğü gibi, yurtdışı deneyimi ve buna paralel olarak edinilecek kültürel deneyimler öğrencilerin motivasyon artırıcı hedefleri arasında yer almaktadır.

3. Olumlu Deneyimler ve Motivasyon Kaynakları

Öğrencilerin motivasyonlarını olumlu yönde etkileyen deneyimler ve motivasyon kaynakları bu tema kapsamında ele alınmıştır. Bu tema kapsamındaki veriler 3 ayrı kod altında incelenmiştir. Bu kodlar, sıklık oranları ve yüzdeleri aşağıdaki tabloda belirtildiği gibidir:

Tablo 3. Olumlu Deneyimler ve Motivasyon Kaynakları

Olumlu Deneyimler ve Motivasyon Kaynakları	Sıklık	Yüzdeler
Mesleki Tatmin, Deneyimler ve Başarılar	25	%54.35
Takdir ve Destek	13	%28.26
Yanıt Yok	8	%17.39
Toplam	46	%100

• **Mesleki Tatmin, Deneyimler ve Başarılar:** İlk iş deneyimlerinde aldıkları olumlu geri dönüşler veya elde ettikleri başarılar öğrencilerin motivasyonlarını artırmaktadır.

- “İlk yabancı firmamdan aldığım çeviri işinde olumlu geri dönüş almıştım.”
- “İlk çalışma deneyimimde ortamda bulunanlar arasında İngilizce bilen tek kişi olmam ve bu sayede yüklü miktarda satış yapabilmem...”

Verilen örneklerde de görüldüğü gibi, öğrencilerin eğitim hayatlarında edindikleri ilk iş deneyimleri ve bu deneyimlerinde elde ettikleri başarılar ve mesleki tatminleri motivasyonlarını olumlu şekilde etkilemektedir.

• **Takdir ve Destek:** Öğrencilerin çevrelerinden gördükleri takdir ve destek motivasyonlarını olumlu etkileyen etkenler arasındadır.

- “Ailemin bana olan inancı ve beni desteklemeleri en büyük motivasyon kaynağım olmuştur.”
- “Yaptığım işin beğenilmesi, takdir edilmesi ve ortaya çıkan kaliteli ürünün verdiği hissiyat gayet motive ediyor.”

Verilen örneklerde de görüldüğü gibi, aile ya da iş hayatında karşılaşılan kişilerin öğrencilere inanıp onları desteklemesi, yaptıkları işi beğenmesi ve takdir etmesi öğrencilerin motivasyonunu olumlu yönde etkilemektedir.

• **Yanıt Yok:** Bu kod altında ele alınan cevaplar bazı öğrencilerin motivasyonlarını olumlu olarak etkileyen herhangi deneyim veya motivasyon kaynağı bulunmadığını göstermektedir.

- “Yok.”
- “Öyle bir şey yok.”

4. Olumsuz Deneyimler ve Motivasyonu Düşürücü Etkenler

Öğrenciler çeviri eğitimi süresince birtakım olumsuz deneyimler yaşamakta ve motivasyonları düşmektedir. Bu tema kapsamındaki veriler 3 ayrı kod altında incelenmiştir. Bu kodlar, sıklık oranları ve yüzdeleri aşağıdaki tabloda belirtildiği gibidir:

Tablo 4. Olumsuz Deneyimler ve Motivasyonu Düşürücü Etkenler

Olumsuz Deneyimler ve Motivasyonu Düşürücü Etkenler	Sıklık	Yüzdeler
Mesleki Zorluklar	23	%56.10
Eleştiriler ve Önyargılar	12	%29.27
Yanıt Yok	6	%14.63
Toplam	41	%100

• **Mesleki Zorluklar:** Çeviri eyleminin doğasından kaynaklanan ve çeviri sürecinde karşılaşılan zorluklar öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilemektedir.

○ “Müşterilerin saçma sapan talepleri, pazarlığa girişmeleri motivasyonumu oldukça düşürüyor.”

○ “Bir kış günüydü, hiç unutmuyorum. Birisinin çevirisinde minik bir hata yapmışım, o kişi gelip kâğıdı yüzüme fırlattı ve beni yoruyorsun, düzgün yapsana işini ya diye bağırdı.”

Verilen örnekler, öğrencilerin çeviri eğitimi alırken pratikte de kendilerini geliştirmek amacıyla çeviri sektöründe staj yaptıkları ya da çalıştıklarını göstermektedir. Meslek hayatında ilk tecrübelerini yaşamalarının da olası etkisiyle, çeviri sürecindeki aktörlerden kaynaklı zorlukların öğrencilerin motivasyonlarını düşürdüğü görülmektedir.

• **Eleştiriler ve Önyargılar:** Öğrencilerin karşılaştıkları eleştiriler ve önyargılar motivasyonlarını düşürmektedir.

○ “Akademisyen hocalarımdan birinin bana ‘Çeviri piyasasına girmek için yeterli dil seviyesine ulaştığını düşünmüyorum. Nasıl bu piyasaya gireceksin?’ demesi benim motivasyonumu kötü etkiledi.”

○ “Spor tercümanlığının benim alan dilimle yapılmasının zor olduğunu ve kulüplerin bu alan için kadın çalışana sıcak bakmadığını öğrenmiş oldum.”

Hocalardan gelen eleştirilerin ve meslek hayatında karşılaştıkları veya karşılaşacakları birtakım önyargıların öğrencilerin motivasyonunu olumsuz yönde etkilediği görülmektedir.

• **Yanıt Yok:** Bu kod altında ele alınan cevaplar bazı öğrencilerin motivasyonlarını olumsuz olarak etkileyen herhangi bir deneyim veya motivasyon düşürücü etken bulunmadığını göstermektedir.

○ “Yok.”

○ “Olumsuz bir deneyimle hiç karşılaşmadım.”

5. Zorluklarla Başa Çıkma Yöntemleri

Öğrencilerin çeviri eğitimi sürecinde karşılaştıkları zorluklarla başa çıkma yöntemleri ile motivasyonları arasında önemli bir bağ bulunmaktadır. Öğrencilerin motivasyonları değerlendirilirken zorluklarla başa çıkmak amacıyla geliştirdikleri yöntemler de önem taşımaktadır. Öğrenciler motivasyonlarını yüksek tutmak için bireysel özellikleri ve mevcut koşullarına uygun şekilde zorluklarla başa çıkma yöntemleri geliştirebilmelidir. Öğrencilerin geliştirdikleri bu yöntemlere yer verilen bu tema 4 ayrı kod altında incelenmiştir. Bu kodlar, sıklık oranları ve yüzdeleri aşağıdaki tabloda belirtildiği gibidir:

Tablo 5. Zorluklarla Başa Çıkma Yöntemleri

Zorluklarla Başa Çıkma Yöntemleri	Sıklık	Yüzdeler
Pozitif Düşünme ve Dayanıklılık	17	%42.50
Motivasyon Kaynaklarını Hatırlama	9	%22.50
Yanıt Yok	9	%22.50
Destek Arayışı	5	%12.50
Toplam	40	%100

• **Pozitif Düşünme ve Dayanıklılık:** Öğrencilerin zorluklarla karşılaştıklarında başvurdukları yöntemlerden biri de pozitif düşünmek ve dayanıklı olmak için çaba sarf etmektir.

o “Her güzel şeyin büyük bir emek ve zorlukla elde edildiğini bildiğimden dayanmaya çalışıyorum.”

o “Pes etmemem gerektiğini biliyorum ve bu motivasyonumu korumamı sağlıyor”.

Öğrenciler çeviri eğitimi süresince pozitif düşünmenin zorluklarla başa çıkmada kendilerine yardımcı olduğunu belirtmiştir. Diğer yandan, dayanıklı olmaya çalışmanın da kendilerine güç vererek motivasyonları üzerinde olumlu etkisini gördüklerini ifade etmişlerdir.

• **Motivasyon Kaynaklarını Hatırlama:** Öğrenciler gelecekteki hedeflerini ve mesleklerinin önemini hatırlayarak motivasyonlarını korumaya çalışmaktadırlar.

o “İleride başarılı bir tercüman olacağımı kendi kendime tekrar ediyor ve buna odaklanıyorum.”

o “İşimin önemini ve değerini biliyorum, bu yeterli oluyor.”

Öğrencilerin verdikleri cevaplar hem mevcut durumla ilgili hem de geleceğe yönelik motivasyon kaynaklarını hatırlamanın zorluklarla başa çıkma noktasında kendilerine yardımcı olduğunu göstermektedir.

• **Yanıt Yok:** Bu kod altında ele alınan cevaplar bazı öğrencilerin zorluklarla karşılaşmadıklarını/karşılaştıklarında kullandıkları herhangi bir yöntem olmadığını göstermektedir.

o “Zorlukla karşılaşmıyorum.”

o “Koruyamıyorum.”

• **Destek Arayışı:** Öğrenciler, zorluklarla başa çıkarken arkadaşlarından, hocalarından ve çeşitli kaynaklardan destek ve yardım almaktadırlar.

o “Sorunları çözmek için arkadaşlardan ve öğretmenlerden yardım istemek...”

o “Doğru çeviriyi oluşturmak için çeviri kitaplarını aramak ve dili daha derinlemesine araştırmaya devam etmek...”

Verilen cevaplar öğrencilerin zorluklarla karşılaştıklarında kendilerine destek olacağını düşündükleri kişilerden ya da alanla ilgili kaynaklardan destek alma gibi yöntemler izlediğini göstermektedir.

Sonuç

Bu çalışma, Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencilerinin bu bölümü seçme motivasyonlarına, kendilerine koydukları hedefler ve motivasyonları arasındaki ilişkiye, çeviri eğitimleri süresince motivasyonlarını olumlu/olumsuz etkileyen etkenlere ve motivasyonlarını nasıl koruduklarına ışık tutmayı amaçlamıştır.

Çalışmanın sonucunda öğrencilerin dil ve kültüre duyulan ilgi, kişisel deneyimler ve ilham kaynakları ve kariyer olanakları gibi etkenlerden etkilenerek bölüm tercihi yaptıkları görülmüştür. Mesleki başarı ve gelişim, uzmanlık ve çalışma alanları, yurtdışı deneyimi ve kültürel deneyimler gibi etkenlerin ise öğrencilerin hedefleri ve motivasyon kaynakları arasında

olduğu belirlenmiştir. Çeviri eğitimi süresince öğrencilerin motivasyonunu arttıran olumlu deneyimler ve motivasyonlarını düşüren olumsuz deneyimler yaşadıkları görülmüştür. Mesleki tatmin, deneyimler ve başarılar ile takdir ve destek görmenin öğrencilerin yaşadıkları olumlu deneyimler ve motivasyon arttırıcı etkenler olduğu görülmüştür. Diğer yandan, mesleki zorluklar ile eleştiriler ve önyargıların öğrencilerin yaşadıkları olumsuz deneyimler ve motivasyon düşürücü etkenler olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin motivasyonunu incelerken göz önünde bulundurulması gereken önemli bir nokta da zorluklarla başa çıkmaları gerektiğinde geliştirdikleri yöntemlerdir. Çalışmanın sonuçları öğrencilerin bireysel özellikleri ve içinde buldukları koşullarla paralel olarak birtakım yöntemler geliştirdiklerini göstermiştir. Pozitif düşünme ve dayanıklılık, motivasyon kaynaklarını hatırlama ve destek arayışı öğrencilerin zorluklarla başa çıkma yöntemleri arasında yer almıştır. Diğer yandan, ilgili temalarda yer verilen “Yanıt Yok” kodu ise bazı öğrencilerin motivasyonları ile bağlantılı olarak ilgili tema altında yer verilebilecek etkenler bulunmadığını ortaya koymuştur.

Öğrencilerin motivasyonu arttırmada atılacak ilk ve en önemli adım öğrenci profilini iyi bir şekilde analiz etmektir. Farklı kültürlerde, farklı zaman ve şartlarda eğitim alan öğrencilerin motivasyonlarını etkileyen etkenlerin değişiklik göstereceği öngörülebilir. Bu etkenlerin dikkatli bir şekilde analiz edilmesinden sonra, eğitim müfredatı mevcut şartlar göz önünde bulundurularak öğrencinin motivasyonunu arttıracak şekilde düzenlenmelidir. Eğitim müfredatlarının sadece kuramsal bilgilerin verildiği bir sistem olarak tasarlanması öğrencilerin uygulama yapma olanaklarını azaltabilir ve sektörün güncel koşullarına uygun bir eğitim almalarının önüne geçebilir. Bu durum öğrencilerin motivasyonunu olumsuz olarak etkileyebilir. Bu sebeple, müfredatlar kuramsal bilgiler sunmanın yanında uygulamaya ve dolayısıyla da sektöre yönelik şekilde de tasarlanmalıdır. Aynı zamanda, müfredatların sürekli değişen koşullara uyum sağlayacak şekilde esnek olması da önem taşımaktadır. Diğer yandan, öğrencilerin bireysel özellikleri de motivasyonları üzerinde etkili olmaktadır. Eğitim müfredatları hazırlanırken bireysel farklılıkların da olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Örneğin, bazı öğrenciler görsel öğrenmeye yatkınken bazı öğrenciler işitsel yöntemlerle daha iyi öğrenebilmektedir. Bu nedenle, eğitim müfredatları farklı öğrenme tarzlarını destekleyecek şekilde çeşitlendirilmelidir.

Öğrencilerin motivasyonlarını arttıracak bir çeviri eğitimi sadece sınıf içi etkenler üzerinden değerlendirilmemelidir. Geniş bir yelpazede sunulan sınıf içi ve sınıf dışı etkinliklerin öğrencilerin motivasyonu arttırma yönünde olumlu katkısı olacağı söylenebilir. Öğrencilerin dil yeterliliklerini ve kültürel farkındalıklarını arttıracak her türlü etkinliğin olumlu etkisi görülebilir. Hem öğrencilerin dil ve kültüre duydukları ilgi hem de yurtdışı hedefleri göz önünde bulundurulduğunda, yurtdışına çıkmaları veya yabancı katılımcılarla etkileşim halinde olabilecekleri her türlü etkinliğin de motivasyonlarına olumlu katkıda bulunması olasıdır. Diğer yandan, öğrencilerin hocalar tarafından yeteneklerine ve ilgi alanlarına uygun olarak yönlendirilmeleri de hem o alanlarda kendilerini geliştirmelerini sağlayabilir hem de motivasyonlarını olumlu yönde etkileyebilir. Öğrencilerin ortaya koydukları çalışmalarda takdir edilmesi ve destek görmelerinin de olumlu katkısı olabileceği öngörülebilir. Öğrencilerin çeviri eğitiminde edindikleri bilgileri pratiğe dökmeleri de önem taşımaktadır. Farklı ortamlarda çok çeşitli çeviri görevlerini yerine getirmelerinin streslerini daha rahat kontrol altına almaları, çevirmenlik mesleğine karşı hissettikleri aidiyetlerinin artması ve pratik yaparak kendilerini geliştirmeleri yönünde olumlu etkisi olacağı düşünülebilir.

Bu amaçla, öğrencilerin üniversite içinde gerçekleştirilen etkinliklerde görev almalarının ve meslekleri ile doğrudan veya dolaylı olarak ilgili olan öğrenci topluluklarına katılmalarının olumlu etkisi görülebilir. Diğer yandan, sektörde aktif çalışan çevirmenlerle görüşmeler yapılması sektörle ilgili merak ettiklerini sorabilmeleri, kariyer olanaklarını daha iyi analiz edebilmeleri ve kendilerini sektördeki ihtiyaçlara daha uygun şekilde geliştirmeleri yönünde katkı sağlayabilir. Tüm çeviri eğitimi süresince ise öğrencilerin pozitif düşüncelerini sağlayacak, zorluklar karşısında dayanıklılıklarını arttıracak her türlü destek önem taşımaktadır. Öğrencilerin motivasyonunu artırmaya yönelik tüm adımların kapsamlı bir şekilde belirlenmesi çeviri eğitiminin kalitesini arttırmasına, öğrencilerin motivasyonlarının olumlu yönde etkilenmesine ve profesyonel hayata daha iyi hazırlanmalarına katkı sağlayabilir.

Çalışmanın sonuçlarının çeviri eğitiminde öğrencilerin motivasyonlarını anlama, arttırma ve koruma yönünde katkısının olması hedeflenmiştir. Diğer yandan, çalışmada sorulan sorular aracılığıyla öğrencilere de kendi motivasyonlarını değerlendirmeleri açısından katkıda bulunulduğu umulmaktadır. Çalışmanın sonuçları Türkiye’de bulunan bir devlet üniversitesinde okuyan Mütercim ve Tercümanlık Bölümü öğrencileri ile sınırlıdır. Farklı bir üniversitede okuyan öğrenciler üzerinde ve/veya farklı üniversiteler/dillerdeki Mütercim ve Tercümanlık Bölümlerinde okuyan öğrencilerin katılımıyla daha büyük bir örneklem ele alınarak karşılaştırmalı çalışmalar yapılabilir. Diğer yandan, benzer çalışmalar çeviri eğitimine yeni başlayan birinci sınıf öğrencileri ve lisans düzeyinde çeviri eğitimini bitirmek ve iş hayatına atılmak üzere olan öğrenciler arasında karşılaştırmalı olarak gerçekleştirilebilir.

Extended Abstract

Motivation plays a pivotal role in shaping students’ educational and professional lives. For this reason, research on student motivation is a widely studied topic in different disciplines. However, studies on motivation remain relatively limited in the field of translation and interpreting. Such studies can help develop methods to increase motivation and the quality of education and raise more competent students to enter professional life. Based on this thought, this study aims to reveal the possible factors affecting the motivation of Translation and Interpreting Department students before and after choosing the department.

In the study, students’ motivation was analyzed extensively, considering the factors affecting their choice of department until graduation. For this purpose, 40 Translation and Interpreting students were selected randomly as the sample of this qualitative study. They were asked 5 open-ended questions to explore the factors that led them to choose the department, their targets and how they motivate them, factors/experiences that affect their motivation positively and negatively, and how they motivate themselves in the face of challenges. The data was analyzed using the content analysis method by establishing themes and codes. Then the figures were provided in tables to show the number and frequency of students who gave the related answer. Representative examples from the students’ responses were provided to illustrate and support the data. Then the data was interpreted based on these figures.

The results indicated different reasons for students’ choice of department. One of the reasons was students’ interest in languages and cultures (46.67%). Personal experiences and sources of inspiration constituted another important reason (28.89%). Career opportunities also played a role in their choices (20.00%). On the other hand, some students stated that there was no specific reason for their choice of department (4.44%).

When students' targets and related sources of motivation were analyzed, the results showed that one of the key points was professional success and development (51.06%). Moreover, some students targeted specializing and working in specific fields of translation and interpreting (23.40%). Some students expressed that they did not have any specific target or source of motivation (14.90%). Besides, some students declared that they targeted having overseas experience and cultural experiences (10.64%).

It was found that students had positive experiences that increased their motivation. Professional satisfaction, experiences, and achievements (54.35%) were among the pivotal factors that affected students' motivation positively. Appreciation and support (28.26%) also had a positive effect on students' motivation. Some students stated that they did not have any positive experience or source of motivation (17.39%).

It was observed that students also had negative experiences and faced demotivating factors. Professional challenges (56.10%) were a significant factor that impacted students' motivation negatively. Students also stated that criticisms and prejudices (29.27%) demotivated them. Some students, on the other hand, asserted that there were no demotivating factors or experiences (14.63%) that they could mention.

In the face of all these motivating and demotivating factors, it was found that students determined their methods to cope with challenges. Positive thinking and resilience (42.50%) were among the methods students used. Recalling sources of motivation (22.50%) was another method students preferred. Equally, some students expressed that they did not have any specific methods (22.50%) to overcome the challenges. Finally, some students mentioned seeking support (12.50%) was a method they employed.

The study's results revealed the diversity of factors affecting the motivation of students in the Translation and Interpreting Department. Curricula that are prepared considering all these factors can enhance the quality of translation education, affect students' motivation positively, and better prepare them for professional life.

Kaynakça

- Amerikan Psikoloji Derneği (t.y.) Motivation. *APA psikoloji sözlüğü*. 10 Ekim 2024 tarihinde <https://dictionary.apa.org/motivation> adresinden erişilmiştir.
- Arslan, N. & Tok, Z. (2022). Türkiye'de mütercim tercümanlık programlarında çeviri eğitimi üzerine eğitmenlerin görüşleri: Yazılı çeviri eğitimi için yeni yöntem önerisi. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (30), 1396-1415. <https://doi.org/10.29000/rumelide.1190418>
- Bandhu, D., Mohan, M. M., Nittala, N. A. P., Jadhav, P., Bhadauria, A., & Saxena, K. K. (2024). Theories of motivation: A comprehensive analysis of human behavior drivers. *Acta Psychologica*, 244, 104-177. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2024.104177>
- Downe-Wamboldt, B. (1992). Content analysis: Method, applications, and issues. *Health Care for Women International*, 13 (3), 313-321. <https://doi.org/10.1080/07399339209516006>
- Fuchs, A. (2008). Motivation. In *Encyclopedia of Public Health*. W. Kirch. (Ed.). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-5614-7_2238

- Genç, E. (2023). The reflections of the historical relationship between philosophy and language on contemporary approaches in English language teaching. *Diversity in 21st Century Linguistics*. In H. Dilman & B. Özer Erdoğan (Ed.). 81-97. Peter Lang.
- Jabu, B., Abduh, A. & Rosmaladewi, R. (2021). Motivation and challenges of trainee translators participating in translation training. *International Journal of Language Education*, 5 (1), 490-500. <https://doi.org/10.26858/ijole.v5i1.19625>
- Krippendorff, K. (2004). *Content analysis: An introduction to its methodology*. Sage Publications.
- Li, X., Zhang, J., & Yang, J. (2024). The effect of computer self-efficacy on the behavioral intention to use translation technologies among college students: Mediating role of learning motivation and cognitive engagement. *Acta Psychologica*, 246, 104-259. <https://doi.org/10.1016/j.actpsy.2024.104259>
- Özcan Dost, B. (2018). *A descriptive study on the translation of material culture elements in Ayşe Kulin and Buket Uzuner's novels*. [Doktora tezi]. Gazi Üniversitesi. <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi/tezSorguSonucYeni.jsp>
- Ryan, R. M. & Deci, E. L. (2000). Intrinsic and extrinsic motivations: Classic definitions and new directions. *Contemporary Educational Psychology*, 25 (1), 54-67. <https://doi.org/10.1006/ceps.1999.1020>
- Siregar, R., Hasibuan, A, Barus, E. & Sembiring, M. (2023). Communicative language teaching impact on students' cognition and writing motivation in translation practice. *Journal of English Language Teaching and Applied Linguistics*, 5 (2). 48-56. <https://doi.org/10.32996/jeltal.2023.5.2.6>
- Steers, R. M. & Porter, L. W. (1991). *Motivation and work behavior*. McGraw-Hill.
- Tarasova E., Kradetskaya A. & Kudlay A. (2015). The role of motivation in technical translation teaching to master degree students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*. 206. 189-192. <https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.10.052>
- Tok, Z., & Arslan, N. (2022). Mütercim tercümanlık programlarında çeviri eğitimiyle ilgili çevirmen adayları öğrencilerin görüşleri üzerine inceleme: Kırıkkale Üniversitesi örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 31, 1669-1685. <https://doi.org/10.29000/muterrumelide.1222117>
- Vermeer, H. J. (1994). Translation today: Old and new problems. *Translation studies: An interdisciplinary*. In M. Snell-Hornby, F. Pöchhacker & K. Kaindl (Ed.). 3-16. John Benjamins.
- Wang X, Sun F, Wang Q. & Li X. (2022). Motivation and affordance: A study of graduate students majoring in translation in China. *Frontiers in Education*, 7, 01-13. <https://doi.org/10.3389/educ.2022.1010889>
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık.
- Yüksel Bağdatlı, H. (2022). Mütercim-tercümanlık bölümlerindeki akademik çeviri eğitimi ve çeviri sektörünün beklentisi üzerine pilot bir çalışma (Hacettepe ve Sakarya Üniversiteleri

örneğinde). *Finans Ekonomi ve Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 7 (2), 283-297.
<https://doi.org/10.29106/fesa.1118029>

Etik Beyan/Ethical Statement: Bu çalışmanın hazırlanma sürecinde bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve yararlanılan tüm çalışmaların kaynakçada belirtildiği beyan olunur. / It is declared that scientific and ethical principles have been followed while carrying out and writing this study and that all the sources used have been properly cited.

Çatışma Beyanı/Declaration of Conflict: Çalışmada kişi ya da kurumlar arası çıkar çatışmasının olmadığı beyan olunur. / It is declared that there is no conflict of interest between individuals or institutions in the study.

Telif Hakkı&Lisans/Copyright&License: Yazarlar dergide yayınlanan çalışmalarının telif hakkına sahiptirler ve çalışmaları CC BY-NC 4.0 lisansı altında yayımlanmaktadır. / Authors publishing with the journal retain the copyright to their work licensed under the CC BY-NC 4.0